

MØREFORSKING

FoU-strategi for Vestnorsk Fjordlandskap

Else Ragni Yttredal

A scenic landscape featuring a calm lake in the foreground, surrounded by lush green hills on the left and snow-capped mountains in the distance. The sky is filled with dramatic, white and grey clouds, with sunlight breaking through near the horizon, creating a shimmering reflection on the water. In the immediate foreground, several kayaks are stored on a wooden rack; two are bright yellow and two are red. The overall atmosphere is peaceful and natural.

Bygge kunnskap

For å bevare verdensarven

Unngå varige spor

Balansere verdjar

Bruke naturressursar

Skape livsgrunnlag

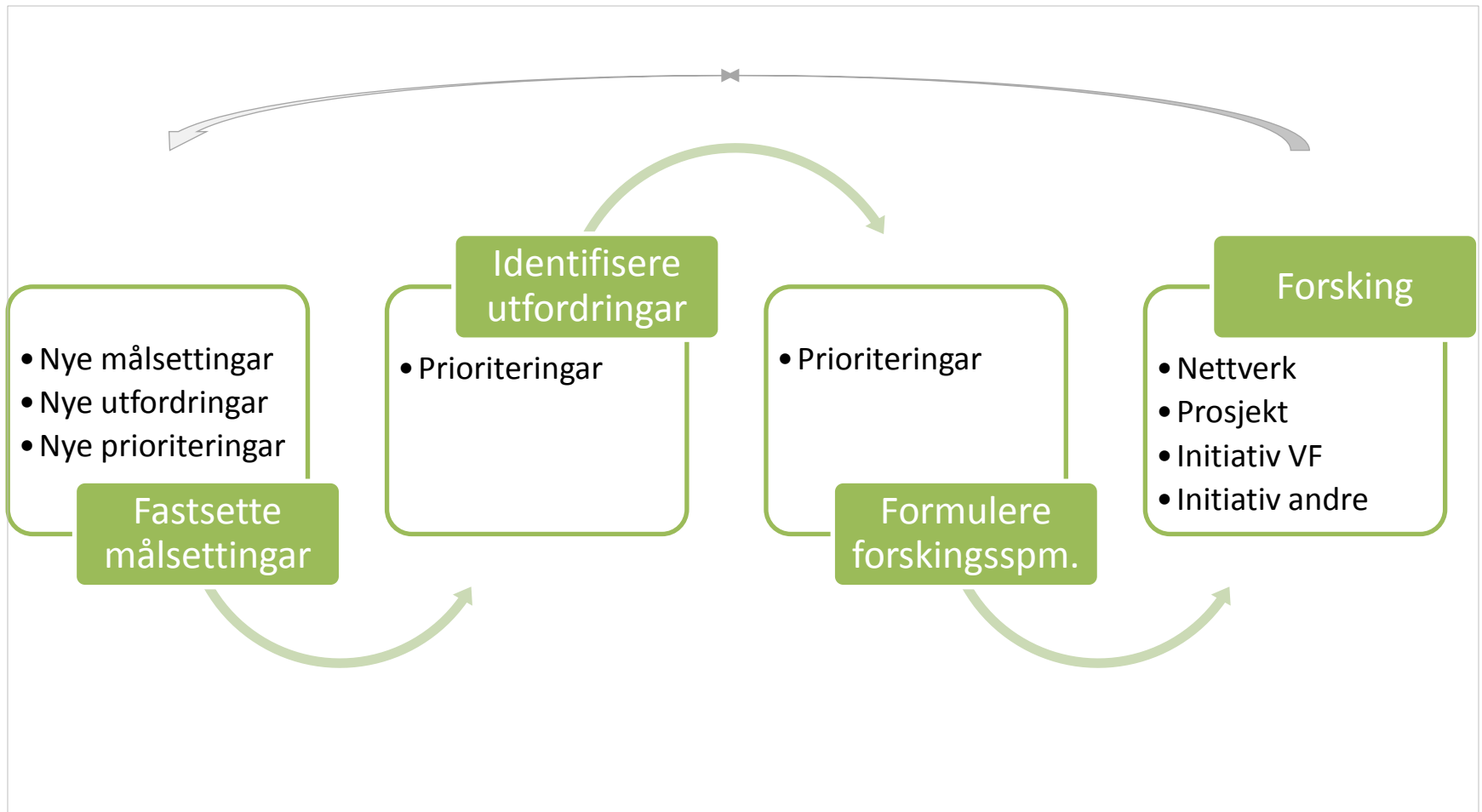

Liv

Og framtid

Arbeidet med FoU-strategi

Moglegheitene

- Unike naturområde
Nasjonal og internasjonal interesse
- Heilskapen
- Sjå det stor i det vesle
- Vere ein spydspiss for berekraftig utvikling i global samanheng
- Forsking på internasjonalt nivå – berekraftig utvikling på lokalt nivå

Moglegheitene for Vestnorsk Fjordlandskap

- Kan gjere prioriteringar
- Kan vere bestillarar
- Definisjonsmakt-løfte fram prosjekt
- Kan prøve ut nye løysingar

INNHALD

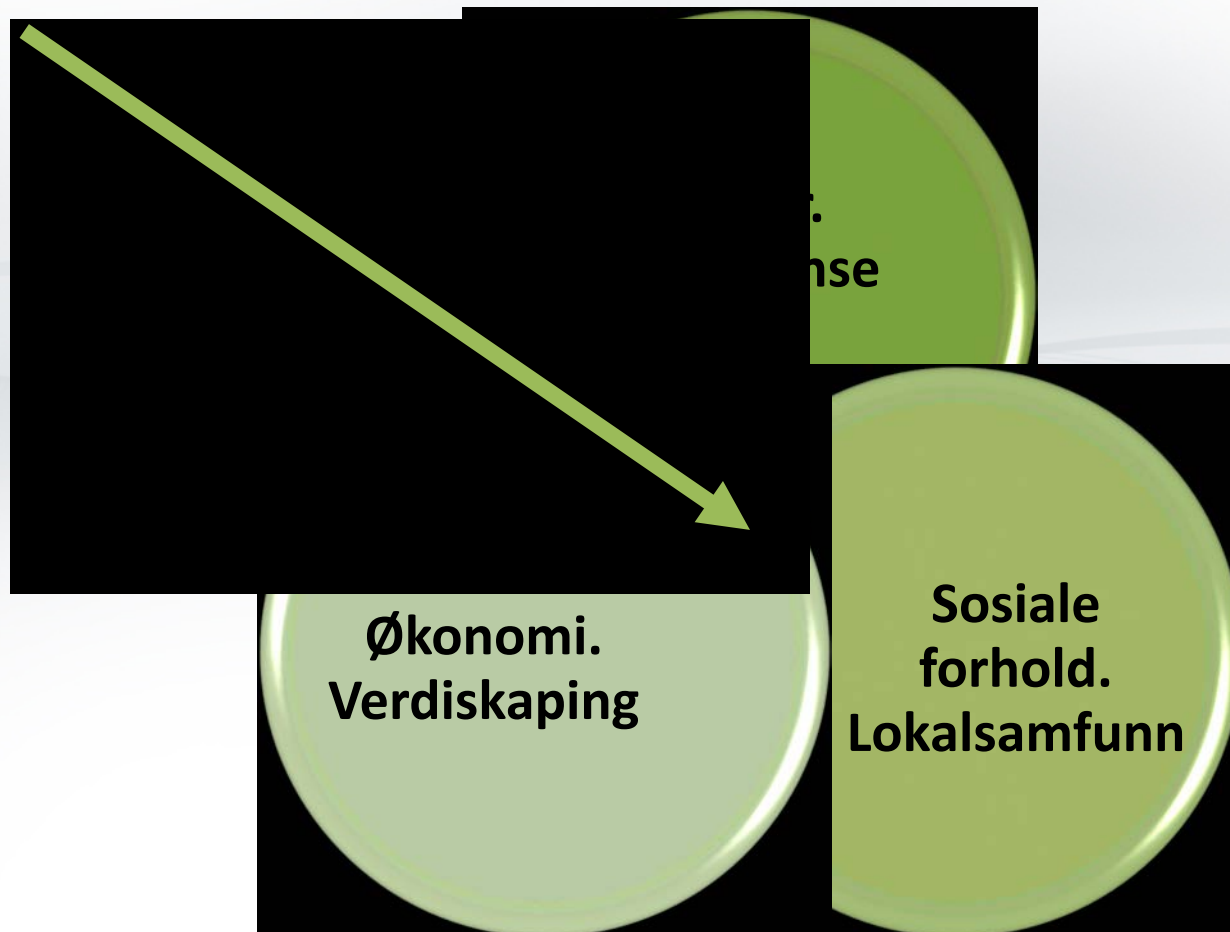
SAMANDRAG	4
1 BAKGRUNN	5
1.1 GEOGRAFI	5
1.2 ARBEIDET MED FOU-STRATEGIEN	6
1.3 OUTSTANDING UNIVERSAL VALUE.....	7
1.3.1 <i>Brief synthesis</i>	8
1.3.2 <i>Criterion (vii)</i>	8
1.3.3 <i>Criterion (viii)</i>	8
1.3.4 <i>Integrity</i>	9
1.3.5 <i>Protection and management requirements</i>	9
1.3.6 <i>Oppdeling og operasjonalisering av OUV</i>	10
1.4 ORGANISERING AV VESTNORSK FJORDLANDSKAP	10
2 MÅLSETTINGAR, OVERORDNA PRINSIPP OG ARBEIDSMETODAR	11
2.1 OVERORDNA PRINSIPP	13
2.2 ARBEIDSMETODAR	14
3 FORSKINGSOMRÅDA	14
3.1 FOU-OVERSIKTSTABELL	15
3.2 UTFORDRING EIN: FORSTÅING OG KONTINUERLEG OVERVAKING AV MILJØSTATUS I VESTNORSK FJORDLANDSKAP	18
3.2.1 <i>Tema: Kartlegging og auka forståing av Outstanding Universal Value (OUV)</i>	19
3.2.2 <i>Tema: Miljøovervaking</i>	19
3.2.3 <i>Tema: Auka forståing av klimarelatert innverknad på verdsarvområdet</i>	20
3.3 UTFORDRING TO: FORSTÅ SAMSPILET MELLOM VERDSARV OG SAMFUNN I VESTNORSK FJORDLANDSKAP	20
3.3.1 <i>Overvaking av samspelet mellom samfunn og naturområda</i>	21
3.3.2 <i>Tema: Eigarskap til verdsarven</i>	21
3.3.3 <i>Tema: Auka forståing av klimarelaterte påverknader i verdsarvområdet</i>	21
3.3.4 <i>Tema: Verdsarvens påverknad på lokal verdiskaping og lokalsamfunnsutvikling</i>	21
3.4 UTFORDRING TRE: HEILSKAPLEG OG BEREKRAFTIG FORVALTNING AV VESTNORSK FJORDLANDSKAP	21
3.5 UTFORDRING FIRE: UTVIKLING AV EIT BEREKRAFTIG NÆRINGSLIV	22
3.6 UTFORDRING FEM: GRØN KULTURUTVIKLING	22
3.7 UTFORDRING SEKS: BEREKRAFTIG TEKNOLOGIUTVIKLING.....	22
3.8 UTFORDRING SJU: FORMIDLING AV VERDSARVVERDIANE.....	22
3.9 PRIORITERTE OVERORDNA FORSKINGSSPØRSMÅL.....	22

Målsetting

«Vestnorsk fjordlandskap - Eit laboratorium for berekraftig utvikling»

Berekraftig utvikling i Vestnorsk Fjordlandskap

Laboratorium

1. Finne ut av: For å finne innovative løysingar og modellar knytt berekraftig utvikling
2. Prøve ut nye kunnskapsbaserte løysingar
3. Løfte desse opp i ein større samanheng.

Ein føresetnad at det vert forska med og ikkje berre på område, innbyggjarar, organisasjonar og næringsliv.

Vidare

- Sikre, styrke, verne om og formidle verdsarven
- Nytte dei moglegheitene verdsarvstatusen gir til å utvikle innovative berekraftige løysingar som kan nyttast både lokalt, nasjonalt og i global samanheng

FoU-strategi

«Eit laboratorium for berekraftig utvikling»

Overvaking av Verdsarv

berekraftig næringsliv

Samspel natur og samfunn

miljø og berekraftig utvikling

Heilskapleg forvaltning

berekraft og teknologi

Oversikt over utvikling

Formidling

Oversikt over forskning

Tema

- Kunnskapsstatus
- Vestnorsk Fjordlandskap si geologiske historie

Forståing, overvaking og ivaretaking av Outstanding Universal Value (OUV)

- Auka forståing OUV
- Overvaking OUV
- Bidrag til å løyse konkrete miljøutfordringar
- Auka forståing av klimarelatert innverknad

Tema	Forskingsspørsmål
Auka forståing av Outstanding Universal Value (OUV)	Indikatorutvikling: Kva indikatorar kan på ein god måte illustrere og måle naturverdiane i OUV?
	Kva eksisterer av kunnskap knytt til miljøstatus for naturverdiane i OUV i verdsarvområdet? Kva er det behov for meir kunnskap om?
	Korleis kan vi forstå samspelet som utgjer OUV i verdsarvområdet?
Overvaking av OUV	Kva er utviklinga knytt til OUV-indikatorar over tid? Kva er årsaka til denne utviklinga?
	Kva er truslar mot OUV i Vestnorsk Fjordlandskap?
Bidrag for å løyse konkrete miljøutfordringar og miljømålsetjingar	På kva måte kan ein løyse utfordringar i VF knytt til: <ul style="list-style-type: none"> • logistikk på land og vatn i spesielt utsette område • utslepp av avgassar på land og til sjøs • mindre energibruk? • minske og reinske kloakkutslepp i VF?
Auka forståing av klimarelatert innverknad på verdsarvområdet	Korleis påverkar klimaendringar OUV i Vestnorsk Fjordlandskap? Korleis skal VF tilpasse seg klimaendringar?

Eksempel prosjekt

- Føresetnader for landbruk i verdensarvområdet
- Frå avfall til ressurs og næring
- El-buss prosjekt
- Årim – lokale biogassanlegg
- Forskingsprosjekt i skule
- Klimatilpassing i verneområde

Forslag til rådet om prosessen

- Revidert utkast av hovudliner i tabell til Verdsarvrådet oktober
- Godkjenning av revidert utkast i stiftingane i desember
- Høyring
- Vedtak vår 2015

Takk for meg!

Else Ragni Yttredal
ery@moreforsk.no

Innspel

- Har de innspel til overordna målsetting?

Forstå samspelet mellom naturverdiane i OUV og samfunn

- Forståing av samspelet
- Overvaking av samspelet
- Kven eig verdsarven
- Auka forståing av klimarelaterte påverknader i verdsarvområdet
- Verdsarvens påverknad på lokal verdiskaping og lokalsamfunnsutvikling
- Levande lokalsamfunn
- Vestnorsk Fjordlandskap som laboratorium knytt til berekraftig samspel

Tema	Forskingsspørsmål
Forståing av samspelet	Korleis har samspelet mellom natur og samfunn utvikla seg over tid i Vestnorsk Fjordlandskap?
Overvaking av samspelet mellom samfunn og naturområda	Korleis kan samspelet mellom verdsarv og samfunn operasjonaliserast? (Utvikling av indikatorar.)
	Kva er utviklinga av samspelet og hovudtruslar mot naturverdiane i OUV over tid?
Eigarskap til verdsarven	Kven eig verdsarven? Korleis er samspelet mellom økonomiske aktørar på ulike geografiske nivå i VF?
Auka forståing av klimarelaterte påverknader i verdsarvområdet	Korleis påverkar klimaendringar samspelet mellom menneskeleg aktivitet og naturverdiane i OUV i VF?
Verdsarvens påverknad på lokal verdiskaping og lokalsamfunnsutvikling	Korleis påverkar verdsarvstatusen lokal verdiskaping og lokalsamfunnsutvikling?
Levande lokalsamfunn	Korleis kan ein ivareta og vidareutvikle moglegheitene til å leve og bu i fjordane, og samtidig ta vare på miljøet?
Vestnorsk Fjordlandskap som laboratorium knytt til berekraftig samspel	Korleis utvikle og prøve ut nye modellar for berekraftig samspel mellom natur og samfunn i Vestnorsk Fjordlandskap?

Heilskapleg og berekraftig forvaltning

- Statusoversikt
- Styrker og utfordringar
- Nye forvaltningsløysingar
- Finansiering av fellesgode
- Samanhengen mellom verneområda og Verdsarvområde
- VF som laboratorium for berekraftige forvaltningsløysingar

Utvikling av eit berekraftig næringsliv

- Reiseliv
- Landbruk
- Grøne næringar
- Merkevarebygging
- VF som laboratorium for ny berekraftig næringsutvikling

Oppslutning om verdsarvstatus og berekraftig utvikling

- Forståing av særtrekk ved eksisterande kultur i eit berekraftperspektiv
- Berekraftig utvikling
- Dialog om berekraftig utvikling
- Forholdet mellom verneverdiar og utnytting av ressursar
- VF som laboratorium for berekraftig samfunnsutvikling

Berekraftig teknologiutvikling

- Reiseliv
- Formidling
- Hinder for å ta i bruk teknologi
- Teknologiske løysingar i formidling
- Grøne transportløysingar
- VF som laboratorium for grøn teknologi

Formidling av verdsarvverdiane gjennom forskning

- Kopling av FoU og formidling
- Bygging av kompetansemiljø lokalt
- Stadformidling og vertskapskultur

Oversikt over

Innspel

- Kva ser de som utfordringar for berekraftig utvikling?
- Kva moglegheiter ligg i dette for dykk som partnarar?
- Kva tenkjer de om laboratorium-omgrepet?
- Er det tenkjeleg å utvikle og prøve ut nye meir miljøvenlege løysingar i verdsarvområdet? Korleis?

Samarbeidsavtale

Stiftinga Geirangerfjorden Verdsarv - Møreforskning

«Målet for samarbeidet er kunnskapsoppbygging gjennom forskning, utvikling og formidling, knytt til Vestnorsk fjordlandskap og Grøn Fjord.»

Gjennom:

- Utarbeiding av FoU-strategi for Vestnorsk fjordlandskap
- Utvikling av nasjonale og internasjonale forskingsnettverk knytt til Vestnorsk fjordlandskap og Grøn Fjord
- Utvikling av FoU-prosjekt på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå
- Kopling mellom forsking, utdanning og formidlingsarbeid knytt til Verdsarvområdet
- Oppbygging av eit koordinerende kunnskapsmiljø i Geiranger

Tette band

- Forsking – Vestnorsk Fjordlandskap
- Forsking – Grøn Fjord
- Forsking – heilskapleg berekraftig utvikling

Gjennom

- FoU-strategi
- Samarbeidsavtalar
- Nettverksbygging – breie alliansar
- Forskingsprosjekt og utviklingsprosjekt hand i hand

«Norske verdensarvområder skal utvikles som fyrtårn for den beste praksisen innenfor natur- og kulturminneforvaltning»

(Stortingsmelding nr. 35 2012-2013 Framtid med fotfeste.)

- Kunnskapsoppbygging rundt verdsarvverdiane for å fungere som eit **laboratorium for heilskapleg berekraftig utvikling** – også i andre område av verda
- Verdsarvfjordane som **laboratorium for ny teknologi**. Dette kan gjelde transport, landbruk, turisme eller andre næringar
- Verdsarvfjordane som **laboratorium for nye forvaltningsmåtar**, med målsetjing om berekraftig utvikling både på lokalsamfunna sine premissar og for å finne nye løysingar i ein nasjonal og global samanheng
- **Gjennom handling også formidling** av berekraftige løysingar